

Svært dramatisk

SE VIDEO: Havforskerne dokumenterer omfanget av utslippet som gjøres i Bøkfjorden. Innslaget er på samisk og er utekstet. Undervannsbilder fra Bøkfjorden i Finnmark dokumenterer konsekvensene av sjødeponi. – Dyrelivet i dypet er lagt død, sier forsker.

- *Siv Eli Vuolab* siv.eli.vuolab@nrk.no
- *Johannes E. Kalvemo* Johannes.E.Kalvemo@nrk.no

Publisert 14.12.2012 14:41.

På nyåret vil regjeringen legge fram en egen strategiplan for mineralutvinning, som skal løfte frem det store potensialet som regjeringen mener at mineralnæringen har i Norge. I Finnmark er det fortsatt usikkert om SydVaranger gruve AS får forlenget utslippstillatelsen av gruveslam i Bøkfjorden i Kirkenes, som er en av Norges nasjonale laksefjorder.

– Bør ikke komme som en overraskelse

Klima- og forurensningsdirektoratet har [i flere år tillatt gruva å drive gruvevirksomhet med utslipp](#) av avgangsmasser som inneholder mineralavfall og flokkuleringskjemikalier til sjødeponi i Bøkfjorden. Det har vært store protester fra lokalbefolkninga og mange har vært bekymret for at [livet i fjorden skal dø ut](#) som følge av utslippene.

Jan Helge Fosså i Havforskningsinstituttet. Foto: Dragan Čubrilo/NRK

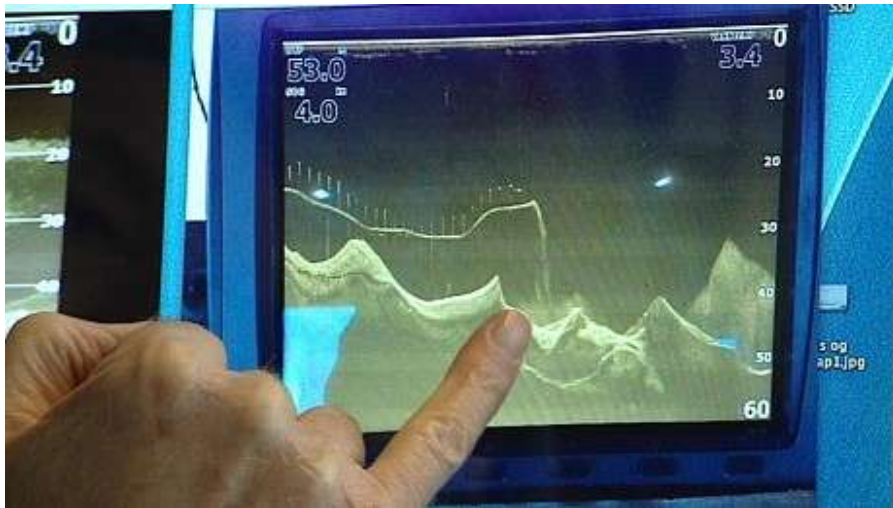
– Det er mer enn to millioner tonn med slam og kjemikalier som slippes ut i fjorden årlig. Det fordeles på havbunnen, men vi har også sett at dette brer seg utover hele den indre delen av Bøkfjorden. Det bør ikke komme som en overraskelse på noen. Det sier forsker og marinbiolog Jan Helge Fosså ved Havforskningsinstituttet. Fosså forteller at fjordbunnen har blitt overvåket gjennom flere år. Ved å sammenligne bilder av hvordan tilstanden var i bunnen av fjorden to år før man begynte med utslipp og to år etter, ser man nå dramatiske forandringer.

– For bunnsamfunnet har dette vært katastrofalt. Overvåkingen viser at i løpet av de to årene har bunndyrsamfunnet blitt utradert. Utover hele den indre delen av Bøkfjorden har miljøstanden gått fra god til svært dårlig. Det betyr at det ikke er dyr igjen i selve hovedfjorden på det dypeste, sier Fosså.

Negativt for økosystemet

Bildene viser hvordan slam fra gruva blir sluppet ut i fjorden. Forskeren sier at mens noe av det faller til bunnen, vil en del finere partikler strømme videre ut i hele fjorden, uten å bli bundet av de kjemikaliene som skal binde avfallet sammen.

– Man vil helst at alt slammet skal synke ned til bunnen, men det betyr ikke at det ikke gir noen negative effekter for økosystemet. Det har vi jo tvert imot sett selv, sier han.

Jan Helge Fosså viser hvordan de har overvåket og målt utslippene i bunnen av Bøkfjorden.

Foto: Bente Bjerke

Utviklingssjef Harald Martinsen i SydVaranger gruve AS mener at debatten rundt virksomheten er i et feil spor, og at følelser preger debatten.

– Jeg skulle ønske at diskusjonen rundt sjødeponering og deponering generelt, kunne bli mer faglig rettet og mindre følelsesorientert, sier han til NRK.

Gruveselskapet støtter seg til rapporter fra Norsk institutt for vannforskning (NIVA) som viser at livet i sjøen ikke tar større skade av utslipp.

Men forskeren er klar i sin tale.

– **Det heter jo at i de nasjonale laksefjordene skal man sørge for at det ikke er alvorlig forurensning, men dette er alvorlig forurensning, sier Jan Helge Fosså.**

Vil ha ambisiøs mineralpolitikk

Nærings- og handelminister Trond Giske.

Foto: Martin H. W. Zondag/NRK

Næringsminister Trond Giske er ikke enig med havforskeren.

– Vi har ikke tenkt å ofre noen nasjonale laksefjorder på mineralnæringas alter. Men vi har mye plass i norske fjorder, og sjødeponi er en måte å bidra til mineralutvinning, men det må skje på en forsvarlig måte, sier Giske. Han sier at Norge ikke prinsipielt er imot sjødeponi, og at regjeringen er opptatt av å finne en god kombinasjon mellom det å ta vare på miljøet og fiskerinæringa, og å ta vare på mulighetene for mineralvirksomhet.

– Jeg synes vi skal ha en ambisiøs mineralnæringspolitikk. Europa bruker mer enn 20 prosent av verdens mineralressurser, men vi er bare selvforskynt med tre prosent, sier Trond Giske.

– Ikke uforsvarlig

Giske er ikke bekymret for at sjødeponi i seg selv er miljømessig uforsvarlig, og viser til at deponitillatelse gis av miljøverndepartementet med bakgrunn i faglige vurderinger, og at det er noe som må vurderes fra sak til sak.

Andre land som USA, Australia, Storbritannia, Kina og Brasil, tillater ikke sjødeponering av gruveslam, men Giske mener ikke at man umiddelbart kan trekke noen sammenlignende slutning av det. Han sier at man må vurdere kystforholdene fra land til land.

– Vi har dype havområder og det kan hende at det finnes forsvarlige måter å håndtere slikt på i Norge som ikke er aktuelt i andre land. Vi får vurdere det på et faglig grunnlag for eget vedkommende, vi er et suverent land og styrer vår egen miljøpolitikk, sier han.

Undervannsbilder av røret som pumper ut 2,5 millioner tonn med gruveslam i året i Bøkfjorden.

Foto: Bente Bjerke